

Βρυξέλλες, 12 Ιουλίου 2022
(OR. en)

11073/22

AGRI 320
AGRIFIN 67
AGRIORG 68

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Γενική Γραμματεία του Συμβουλίου
Αποδέκτης:	Συμβούλιο
Θέμα:	Η κατάσταση των αγορών, ιδίως μετά την εισβολή στην Ουκρανία

Επισυνάπτεται για τις αντιπροσωπίες σύνοψη της κατάστασης στις κύριες γεωργικές αγορές της ΕΕ, ιδίως μετά την εισβολή στην Ουκρανία, ενόψει της συζήτησης των υπουργών στο Συμβούλιο Γεωργίας και Αλιείας της 18ης Ιουλίου 2022.

Η Προεδρία προτείνει η ανταλλαγή απόψεων να επικεντρωθεί στα ακόλουθα δύο ερωτήματα, προκειμένου να επαληθευτεί η τρέχουσα κατάσταση και να αξιολογηθούν τα περαιτέρω βήματα:

1. Πώς αντιμετωπίζουν τα κράτη μέλη τις προοπτικές της φετινής συγκομιδής υπό το πρίσμα της κρίσης στην Ουκρανία, με στόχο τη σταθεροποίηση της προσφοράς σιτηρών για την κάλυψη της ζήτησης τόσο εντός της ΕΕ όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο;
2. Πόση πείρα διαθέτουν τα κράτη μέλη όσον αφορά την προετοιμασία για την υλοποίηση της έκτακτης ενίσχυσης προσαρμογής στους παραγωγούς των γεωργικών τομέων ή άλλων μέτρων που έχουν ληφθεί ή πρόκειται να ληφθούν; Ποια άλλα μέτρα θα πρότειναν τα κράτη μέλη;

Κατάσταση των γεωργικών αγορών

Εισαγωγή

1. Λόγω του πολέμου στην Ουκρανία, η οικονομική κατάσταση στον γεωργικό τομέα είναι επί του παρόντος πολύ δύσκολη.
2. Ο υφιστάμενος αποκλεισμός των λιμένων του Ευξείνου Πόντου από τη Ρωσία έχει προκαλέσει έλλειμμα στις ουκρανικές εξαγωγές βασικών σιτηρών. Οι τιμές έφτασαν σε πρωτοφανή υψηλά επίπεδα στην αγορά, αν και τις τελευταίες εβδομάδες παρατηρήθηκε κάποια χαλάρωση. Οι παραγωγοί σύνθετων ζωοτροφών, καθώς και οι κατάντη επιχειρήσεις μεταποίησης, χρειάζονται πρώτες ύλες που είναι δύσκολο να αποκτηθούν λόγω της περιορισμένης προσφοράς και των υψηλών τιμών. Ο αντίκτυπος της ρωσικής επίθεσης στην Ουκρανία στις αγορές ενέργειας και γεωργικών εισροών είναι επίσης σημαντικός. Η Ρωσία είναι σημαντικός εξαγωγέας πετρελαίου και φυσικού αερίου. Γενικά, η γεωργία και οι παγκόσμιες αλυσίδες εφοδιασμού της εξαρτώνται από τα ορυκτά καύσιμα (πετρέλαιο και φυσικό αέριο).
3. Οι υψηλές τιμές των εισροών έχουν σημαντικό αντίκτυπο στη γεωργική παραγωγή και στην κατάντη μεταποίηση. Από την άποψη αυτή, οι πλέον ενεργοβόροι τομείς είναι αυτοί που πλήττονται περισσότερο. Άλλοι τομείς της γεωργικής παραγωγής, ιδίως εκείνοι με υψηλότερη προστιθέμενη αξία, αντιμετωπίζουν επίσης οικονομικά προβλήματα λόγω της αύξησης των τιμών των εισροών. Η κατάσταση δεν αναμένεται να βελτιωθεί βραχυπρόθεσμα. Από την άποψη της επισιτιστικής ασφάλειας, η κατάσταση θα μπορούσε να αποδειχθεί δύσκολη αν συνεχιστούν αυτές οι τάσεις, αλλά η επισιτιστική ασφάλεια και ο επισιτιστικός εφοδιασμός δεν απειλούνται επί του παρόντος στην ΕΕ χάρη στην ανθεκτικότητα των ενωσιακών αλυσίδων εφοδιασμού τροφίμων. Οι λωρίδες αλληλεγγύης της ΕΕ και οι σχετικές πλατφόρμες αντιστοίχισης δημιουργήθηκαν για να βοηθήσουν στην εξαγωγή βασικών προϊόντων από την Ουκρανία.

Κατάσταση των κύριων τομέων

4. Όσον αφορά συγκεκριμένες γεωργικές αγορές της ΕΕ, η ξηρασία και οι υψηλές θερμοκρασίες έχουν επιβαρύνει σημαντικά ορισμένες αροτραίες καλλιέργειες. Η παραγωγή **σιτηρών** αναμένεται πλέον να είναι κατά 2,5 % χαμηλότερη από ό,τι ήταν το 2021. Οι ηλίανθοι αναμένεται να έχουν ιδιαίτερα καλές αποδόσεις, με αποτέλεσμα την ετήσια αύξηση της παραγωγής κατά 6,9 %, και να φτάσουν σε νέο ρεκόρ 11 εκατομμυρίων τόνων. Η παραγωγή ζάχαρης αναμένεται να μειωθεί κατά 5 % ετησίως, αλλά παραμένει κοντά στον μέσο όρο πενταετίας και τα αποθέματα βρίσκονται σε επαρκές επίπεδο. Η χρήση αροτραίων καλλιεργειών για βιοκαύσιμα αναμένεται να είναι σταθερή, καθώς η ανάκαμψη της ζήτησης καυσίμων μετά την πανδημία έχει περιοριστεί από τις υψηλές τιμές.
5. Οι εκτάσεις **ελαιούχων σπόρων** της ΕΕ για τη συγκομιδή 2022/23 αυξήθηκαν σημαντικά (7,5 % σε ετήσια βάση) λόγω των υψηλών τιμών και της προσωρινής παρέκκλισης που επιτρέπει τη σπορά καλλιεργειών σε εκτάσεις υπό αγρανάπαυση. Ειδικότερα, οι φυτεύσεις ηλίανθου αυξήθηκαν περισσότερο λόγω των χαμηλών αναγκών τους σε νερό και λιπάσματα. Η παραγωγή ελαιούχων σπόρων στην ΕΕ προβλέπεται να ανέλθει σε 32,1 εκατομμύρια τόνους (+ 7,8 % σε σχέση με τον μέσο όρο πενταετίας), συμπεριλαμβανομένου ενός ρεκόρ 11,1 εκατομμυρίων τόνων σπόρων ηλίανθου, γεγονός που επιτρέπει την αντιστάθμιση της απώλειας προσφοράς από την Ουκρανία.
6. Η περίοδος εμπορίας **ζάχαρης** της ΕΕ για την περίοδο 2022/23 αναμένεται να ξεκινήσει με αρχικά αποθέματα 1,9 εκατομμυρίων τόνων (+ 58 % σε σχέση με την προηγούμενη περίοδο). Η παραγωγή προβλέπεται να ανέλθει σε 15,8 εκατομμύρια τόνους, κοντά δηλαδή στον μέσο όρο πενταετίας, ενώ η κατανάλωση αναμένεται να παραμείνει σταθερή.
7. Η αύξηση της παραγωγής **ελαιολάδου** της ΕΕ κατά 11 % για την περίοδο 2021/22 υποστηρίχθηκε από την υψηλότερη περιεκτικότητα των ελιών σε έλαιο. Οι υψηλότερες από τον μέσο όρο τιμές παραγωγού ελαιολάδου στην ΕΕ είναι πιθανό να παραμείνουν λόγω του συνεχιζόμενου υψηλού κόστους εισροών και μεταφοράς καθώς και των υψηλών τιμών άλλων ελαίων και λιπαρών ουσιών. Οι εξαγωγές της ΕΕ προβλέπεται να μειωθούν σε σύγκριση με το επίπεδο ρεκόρ του περασμένου έτους, ενώ αναμένεται κάποια ανάκαμψη της κατανάλωσης στην ΕΕ. Τα τελικά αποθέματα θα μπορούσαν να είναι χαμηλότερα από τα αναμενόμενα, έχοντας ως αποτέλεσμα πιθανώς χαμηλότερη παραγωγή της ΕΕ το 2022/23 σε σχέση με τον μέσο όρο.

8. Παρά τη μείωση της παραγωγής και των εισαγωγών **οίνου** της ΕΕ το 2021/22, η κατανάλωση αναμένεται να αυξηθεί κατά 5 % φτάνοντας τα 23 l κατά κεφαλήν λόγω των χαμηλότερων εξαγωγών και της μειωμένης χρήσης της οινοποιημένης παραγωγής για «άλλες χρήσεις» (απόσταξη, ξίδι, μπράντι). Κατά την αγορά, οι καταναλωτές δίνουν όλο και μεγαλύτερη προσοχή πρώτα στην προέλευση του οίνου και στη συνέχεια στη γεύση και το εμπορικό σήμα.
9. Το 2022 η κατά κεφαλήν κατανάλωση **νωπών ροδάκινων και νεκταρινιών** στην ΕΕ αναμένεται να αυξηθεί στα 6,1 kg (παραμένοντας κάτω από τον μακροπρόθεσμο μέσο όρο), παρά τη χαμηλότερη αγοραστική δύναμη. Αυτό θα μπορούσε να οφείλεται στην αύξηση της παραγωγής, τις καλές καιρικές συνθήκες και την ανάκαμψη του τουρισμού.
10. Ύστερα από μια πολύ καλή περίοδο το 2021 με υψηλή παραγωγή, ικανοποιητική κατανάλωση, υψηλή ποιότητα και χαμηλά αποθέματα, η παραγωγή **ντομάτας** στην ΕΕ το 2022 αναμένεται να μειωθεί κατά 9 % σε 16,5 εκατομμύρια τόνους. Η παραγωγή για μεταποίηση προβλέπεται να μειωθεί κατά 14 % και η παραγωγή για κατανάλωση νωπών προϊόντων κατά 3 % σε ετήσια βάση. Η χαμηλότερη παραγωγή οφείλεται στην ξηρασία, στη χαμηλότερη αναμενόμενη ζήτηση, στη μετάβαση σε εναλλακτικές πιο κερδοφόρες καλλιέργειες και στη χαμηλότερη φύτευση στα θερμοκήπια λόγω του πολύ υψηλού ενεργειακού κόστους.
11. Οι τιμές των **γαλακτοκομικών προϊόντων** στην ΕΕ βρίσκονται σε επίπεδα ρεκόρ. Ενώ οι τιμές του αποβουτυρωμένου γάλακτος σε σκόνη και του πλήρους γάλακτος σε σκόνη στην ΕΕ παραμένουν σχετικά σταθερές (αλλά υψηλές) και οι τιμές του ορού γάλακτος παρουσιάζουν κάποια μείωση, άλλες εξακολουθούν να αυξάνονται. Οι εξελίξεις αυτές διατηρούν τις τιμές του νοπού γάλακτος στην ΕΕ σε επίπεδα ρεκόρ. Παρά το γεγονός αυτό, τα περιθώρια των γεωργικών εκμεταλλεύσεων παραμένουν περιορισμένα λόγω του υψηλού κόστους των εισροών. Λόγω των ξηρών και θερμών καιρικών συνθηκών κατά τη διάρκεια της άνοιξης —οι οποίες επηρέασαν την ποιότητα και τη διαθεσιμότητα του χόρτου και άλλων συστατικών των ζωοτροφών— η ανάπτυξη της απόδοσης του γάλακτος στην ΕΕ θα είναι ενδεχομένως χαμηλότερη από την αναμενόμενη νωρίτερα το 2022 (0,4 %), επηρεαζόμενη επίσης από τη μειωμένη χρήση ζωοτροφών λόγω του υψηλού τους κόστους. Ως εκ τούτου, σε συνδυασμό με τη μείωση των κοπαδιών γαλακτοπαραγωγής (-1 %), οι παραδόσεις γάλακτος στην ΕΕ αναμένεται να μειωθούν κατά 0,6 % το 2022. Η χαμηλότερη ποιότητα χόρτου και η μειωμένη χρήση ζωοτροφών λόγω της διαθεσιμότητας και του κόστους είναι πιθανό να ελαττώσουν επίσης την περιεκτικότητα του γάλακτος σε λιπαρές ουσίες και πρωτεΐνες, μειώνοντας έτσι τη διαθεσιμότητα στερεού υπολείμματος γάλακτος για περαιτέρω μεταποίηση. Η παραγωγή τυριού και κρέμας γάλακτος στην ΕΕ ενδέχεται να συνεχίσει να αυξάνεται και να επιφέρει μείωση της διαθεσιμότητας λιπαρών ουσιών γάλακτος για την παραγωγή βουτύρου και πλήρους γάλακτος σε σκόνη. Αναμένεται αύξηση των εξαγωγών τυριών και η εγχώρια χρήση γαλακτοκομικών προϊόντων ενδέχεται να αυξηθεί ελαφρά το 2022 (0,3 %), υπό την προϋπόθεση σταθερής ανάκαμψης των λιανικών πωλήσεων και των υπηρεσιών εστίασης, καθώς και περιορισμένης μετακύλισης των υψηλών τιμών παραγωγού κατά μήκος της αλυσίδας προς τους καταναλωτές.

12. Όσον αφορά το **κρέας**, η παραγωγή βοείου κρέατος στην ΕΕ αναμένεται, παρά τις υψηλές τιμές, να μειωθεί κατά 0,5 % το 2022, κυρίως λόγω της διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του βοείου κρέατος και των γαλακτοκομικών προϊόντων. Οι εξαγωγές της ΕΕ αναμένεται μεν να αυξηθούν, κυρίως προς τις υφιστάμενες αγορές υψηλής αξίας, περιορίζονται όμως από τις πρωτοφανείς υψηλές εγχώριες τιμές. Οι εισαγωγές της ΕΕ αυξάνονται λόγω της προσφοράς από τη Βραζιλία. Οι αυξανόμενες ανησυχίες για το περιβάλλον, οι μειωμένες προοπτικές εξαγωγών, το συνεχιζόμενο υψηλό κόστος των εισροών και η αφρικανική πανώλη των χοίρων αναμένεται να αναιρέσουν το κίνητρο για υψηλή τιμή του χοιρείου κρέατος και να επιφέρουν μείωση της παραγωγής. Η ΕΕ προμήθευε την Κίνα κατά τη διάρκεια των 2 ετών της δριμείας κρίσης της πανώλης των χοίρων, ενώ τώρα το Ηνωμένο Βασίλειο καθίσταται εκ νέου ο πρώτος εξαγωγικός προορισμός της ΕΕ. Η παραγωγή πουλερικών στην ΕΕ αναμένεται να σταθεροποιηθεί το 2022. Μεταξύ άλλων παραγόντων, η τιμή των κοτόπουλων κρεατοπαραγωγής στην ΕΕ είναι αρκετά υψηλή ώστε να αντισταθμίζει το υψηλό κόστος των εισροών και η υψηλής παθογονικότητας γρίπη των πτηνών εξακολουθεί να εξαπλώνεται. Το εμπόριο με το Ηνωμένο Βασίλειο επανέρχεται στα προ του Brexit επίπεδα, αλλά η ΕΕ χάνει μερίδιο σε ορισμένες εξαγωγικές αγορές. Οι εισαγωγές αναμένεται να ανακάμψουν εν μέρει στα επίπεδα της περιόδου 2016-19, αν και οι εμπορικές ροές με την Ουκρανία προκαλούν δημιουργούν αυξανόμενη αβεβαιότητα. Παρά τα ιστορικά χαμηλά επίπεδα των κοπαδιών αιγοπροβάτων στην ΕΕ, ο αριθμός των ζώων που αποστέλλονται για σφαγή αναμένεται να σταθεροποιηθεί το 2022. Αναμένεται επανεκκίνηση του εμπορίου, αν και σε σχετικά χαμηλά επίπεδα, η οποία θα οδηγήσει σε σταθερά υψηλές εγχώριες τιμές.

Συμπέρασμα

13. Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία έχει διαταράξει σημαντικά τις παγκόσμιες και ενωσιακές γεωργικές αγορές και έχει δημιουργήσει παγκόσμια επισιτιστική ανασφάλεια κατά την περίοδο ανάκαμψης μετά την πανδημία COVID-19, η οποία ήδη σηματοδοτήθηκε από πληθωριστικές πιέσεις στην ενέργεια, τις πρώτες ύλες, τα λιπάσματα και τις εμπορευματικές μεταφορές. Οι παγκόσμιες τιμές των γεωργικών προϊόντων έχουν αυξηθεί κατά 30 % από την έναρξη της εισβολής, αν και τις τελευταίες εβδομάδες παρατηρήθηκε χαλάρωση. Οι καιρικές συνθήκες στην ΕΕ, ιδίως η παρατεταμένη περίοδος ξηρασίας που πλήττει αρκετές περιφέρειες, δημιουργούν περαιτέρω προκλήσεις για τη νέα συγκομιδή, η οποία αναμένεται να είναι χαμηλότερη από την αρχικά προβλεπόμενη.

14. Ενώ η ΕΕ είναι σε μεγάλο βαθμό αυτάρκης όσον αφορά τα τρόφιμα, με τεράστιο εμπορικό πλεόνασμα στον αγροδιατροφικό τομέα, και η ενιαία αγορά της ΕΕ αναμένεται και πάλι να αποδείξει την ικανότητά της να απορροφά τους κλυδωνισμούς, υπάρχουν αυξανόμενες ανησυχίες σχετικά με την οικονομική προσιτότητα λόγω των υψηλών τιμών και των πληθωριστικών πιέσεων. Η κατανάλωση τροφίμων μπορεί να φαίνεται αμετάβλητη ως προς τον όγκο, αλλά αναμένεται μείωση της κατανάλωσης σε αξία, καθώς ορισμένοι καταναλωτές και ορισμένες επιχειρήσεις μεταποίησης τροφίμων μπορεί να στραφούν από προϊόντα υψηλότερης αξίας σε φθηνότερα.
-